

§ 216

Aloite ja tarkistuspyyntö Kittilän kunnalle Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueen kustannustenjaosta

MUODno-2025-360

Valmistelija / lisätiedot:

Kaisa Kylä-Kaila, kehittämispäällikkö, kaisa.kyla-kaila@muonio.fi
Annika Muotka, työllisyysvastaava, annika.muotka@muonio.fi
Laura Enbuska-Mäki, kunnanjohtaja, laura.enbuska-maki@muonio.fi

Tunturi-Lapin seutukunta ja Pellon kunta muodostavat yhteisen työllisyysalueen. Uudistus astui voimaan 1.1.2025 alkaen ja Kittilä on työllisyysalueen vastuukunta.

Yhteisen työllisyysalueen kustannusten jakautumisessa tulee tehdä tarkastelua jo kuluvan vuoden 2025 osalta.

Taustaa

Yhteistoimintasopimuksen kohdan 9. Talouden järjestäminen ja kustannusjako mukaan rahoituksen mitoituksessa ja talousarvion laadinnassa otetaan huomioon myös vastuu- ja muiden kuntien taloudellinen tilanne. Työllisyyspalveluiden nettokustannukset jaetaan kuntien kesken sopimuksen mukaan seuraavasti: kustannuksista 50 % kohdennetaan sopijakuntien 18-64 -vuotiaiden suhteellisten osuuksien perusteella ja 50 % sopijakuntien työttömien (laaja käsite) suhteellisten osuuksien perusteella.

Työllisyysalueen valmistelun yhteydessä toteutettiin kysely kunnille 11.8.2023. Näistä näkemyksistä rahoituksen ja kustannustenjaon suhteen konsultti Mikko Kesä kokosi seuraavan yhteenvedon jatkovalmistelun tueksi:

Rahoitusperiaate

- Kuntakohtaisten rahoitusmallien oikeudenmukaiseen kohdentamiseen tarvitaan asiantuntijakonsultaatiota.

Kustannustenjako

- Periaatteiden tulee olla selkeitä ja suhteutettuna esim. palveluiden käyttäjien määrään/laatuun/tuloksiin.
- Huomioitava työttömyyspoolit suhteutettuna (asiakasmäärät suhteessa kunnittain), mutta tämä ei riitä, koska on myös huomioitava rahoituksessa työttömyysrakenne suhteessa toisiinsa (esim. yli 300 pv työttömät-rakenteessa on huimia eroja kuntien keskellä -> Muoniossa 11 %, Enontekiö 46 %, kunnan osarahoittama työttömyystuki jää edelleen kunnille).
- Kuntaa maksaa vastuukunnalle vain niistä palveluista, joita se käyttää ja tarvitsee mm. yhteiset palvelut ja kuntakohtaiset palvelut.
- Kustannusten jakamiseen palataan neuvottelujen edetessä. Periaatteena voisi olla, että jokainen kunta vastaa omista kustannuksistaan.
- Reaaliaikainen talouden seuranta ja raportointi.

Rahoitusmallin perustelumuioston 6.10.2023 mukaan hyvän yhteisten palveluiden rahoitusmallin piirteitä ovat seuraavat:

- Mallin tulee olla selkeä, ymmärrettävä ja riittävän joustava muutoksille, joita palvelutuotannossa tapahtuu.
- Mallin tulee olla hallinnollisesti tehokas, eikä siitä saa aiheutua merkittäviä hallinnollisia kustannuksia.
- Mallin tulee olla **oikeudenmukainen kuntien kesken.**
- Mallin tulee kannustaa kuntia edistämään TE-palveluita kokonaisuudessaan . **Mallin ei tulisi aiheuttaa negatiivisia kannustimia tai osa-optimoointia kuntien kesken.**
- Mallin tulee mahdollistaa riittävät panostukset laadukkaiden TE-palveluiden tuottamiseksi.
- Mallin tulee mahdollistaa nopea reagointi työttömyyden lisääntyessä äkillisesti.
- Mallin tulee **riittävällä tavalla huomioida valtiolta kunnille tulevat rahavirrat.**
- Mallin tulee **mahdollistaa riittävän ennakoitavat rahavirrat kuntien ja järjestäjän kesken.**

Yhteistoimintasopimuksen 9. mukaan talouden järjestämisestä ja kustannustenjaosta on määriteltä seuraavaa:

*Sopimuksen mukaisten tehtävien taloudenhoito on vastuukunnan vastuulla. Yhteisen toimielimen talous on osa vastuukunnan talousarviota ja taloussuunnittelua ja talousarvion valmistelussa noudatetaan vastuukunnan talousarvioprosessia. Sopijakunnat turvaavat työllisyyspalveluiden lakisääteisten tehtävien riittävän rahoittamisen yhdenvertaisella tavalla kuntalain 8 §:n 3 momentin mukaisesti. Vuosittain laadittavassa työllisyyspalveluiden järjestämissuunnitelmissa arvioidaan riittävän rahoituksen tarve. Rahoitustarpeeseen vaikuttavat lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden hoitaminen sekä työnantajien ja työmarkkinoiden ennakoitavat tarpeet. **Rahoituksen mitoituksessa ja talousarvion laadinnassa otetaan huomioon myös vastuu- ja muiden kuntien taloudellinen tilanne sekä työllisyysalueen yhteinen tavoitteenasettelu järjestämissuunnitelman mukaisesti.***

Kun työllisyysaluetta valmisteltiin, Muonion kunnanhallitus lausui lokakuussa 2024 (khall 21.10.2024 § 199) te-alueen budjetista seuraavaa:

*”Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueen talousarvion valmistelu perustuu kerättyihin tietoihin tuloista, menoista ja työllisyysalueen järjestämissuunnitelmasta. Ensimmäisen toimintavuoden budjetin laadinta on haastavaa, sillä kuntakohtaiset tiedot perustuvat vuoden 2023 tietoihin. Osa kuntakohtaisista kustannuksista on arvioitu laskennallisesti, mikä voi johtaa eroihin todellisten ja arvioitujen kustannusten välillä. **On ensiarvoisen tärkeää, että työllisyysalueen toiminta perustuisi mahdollisimman tarkkoihin ja todellisiin tietoihin, jotta kuntien taloudelliset näkymät ja ennustettavuus pysyisivät luotettavina.** Haluamme korostaa muutamia keskeisiä kohtia lausunnon kohteena olevasta talousarvioluonnoksesta:*

- *Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen kustannustehokkuus:*
Työvoimaviranomaisella on mahdollisuus vaikuttaa kustannusten syntyymiseen tehokkaalla palvelujen järjestämisellä. Tämän vuoksi palvelut tulisi tuottaa mahdollisimman kustannustehokkaasti ottaen huomioon kuntien kokonaistaloudellinen tilanne.
- *Seuranta ja raportointi: Muonion kunta edellyttää talousarvion toteuman tarkkaa seuranta ja oikea-aikaista raportointia. **Kuntien maksuosuuksien tulisi pitkällä***

tähtäimellä perustua todellisiin toteutuneisiin kustannuksiin, mikä auttaa varmistamaan talouden kestävyys ja ennakoimaan mahdollisia rahoitushaasteita.

Toimiva ja luottamukseen perustuva yhteistyö työllisyysalueen kehittämisessä on meille tärkeää, ja uskomme, että voimme yhdessä luoda toimivan ja kestävän mallin palveluiden järjestämiseksi."

Vuonna 2025 noin 30 % työllisyysalueen määrärahoista (kokonaismenot 2,98 milj. euroa) kohdistuu palkkatukiin (n. 0,84 milj. euroa). Vuonna 2025 Kittilän kuntaan palkkatukia on myönnetty yli 70 % kaikista näistä määrärahoista. Oletettavasti anottu vuoden 2025 lisämääräraha tulee kohdistumaan samankaltaisella jaolla palkkatukiin kuntien kesken, ja myös vuoden 2026 suunniteltu palkkatukimääräraha tulevien vuosien mahdolliset "hännät".

Ohjeistus tai linjaus oli työllisyysalueella vuonna 2024 se, että palkkatukipäätöksistä kuntaan tulisi pidättäytyä. Syyskuusta 2024 alkaen palkkatuki ei enää ole kerryttänyt työssäoloa, paitsi tiettyjen erityisryhmien, kuten yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien ja alentuneen työkyvyn henkilöiden osalta. "Etuuspäivien" nollaamista ei siis palkkatuella enää syysystä 2024 pystyisi tekemään uuden linjauksen myötä, koska kuntien vastuu etuuskuluista palaa uudessa järjestelmässä jo 100 päivän jälkeen. Työssäoloa täyttyy uuden linjauksen myötä 12 kuukauden työllä. Käytännössä em. toimintamalli (kuntaan palkkaaminen palkkatuella) olisi ainoastaan taloudellisesti resurssiviisasta, jos palkkatukijakso johtaa pysyvään työllistymiseen.

Jo työllisyysalueen valmisteluvaiheessa on todettu, että rahoitus- ja kustannusmallin tulisi siis olla oikeudenmukainen kuntien kesken ja kannustaa kuntia edistämään TE-palveluita kokonaisuudessaan. Mallin ei tulisi aiheuttaa negatiivisia kannustimia tai osaoptimointia kuntien kesken. Tällä hetkellä, em. tilastojen valossa Tunturi- Lapin ja Pellon työllisyysalueen kustannusmalli ei kenties ole oikeudenmukainen eikä taloudellisesti kohtuullinen. Kuntien taloudellisessa tilanteessa on eroavaisuuksia, kuntatalous on monin paikoin kiristynyt ja tulee kiristymään. **Kittilän kunnan aloitteesta, jäsenkunnat olivat valmiita kohtuullistamaan valmistelusta aiheutuvat kustannukset isäntäkunnalle perustamissopimuksesta poiketen.** Muonion kunnan näkemyksen mukaan nykyinen työllisyysalueen kustannustenjakomallia olisi ajankohtaisten tilastointien ja lisätietojen perusteella kenties tarkistettava.

Taloudellista kokonaistilanteen kohtuullisuutta arvioitavissa on huomioitava myös se, että kuntien maksamat ns. passiivisen markkinatuen sakkolistat ovat merkittävän suuria. Muoniossa maksuosuudet ovat tällä hetkellä jo noin kolminkertaisia suhteessa v. 2024 koko vuoden tilanteeseen.

Ehdotus

Esittelijä: Laura Enbuska-Mäki, kunnanjohtaja

Kunnanhallitus toteaa, että Muonion kunta edellyttää, että

- Vuoden 2025 osalta työllisyysalueen palkkatukikustannusten osuudet tarkistetaan ja jaetaan niiden tosiasiallisella aiheuttamisperiaatteella. Tätä ratkaisua puoltaa valmistelun taustamuistioiden sekä kyselyiden perusteet

oikeudenmukaiselle kustannusjaolle ja myös yhteistoimintasopimus. On arvioitava, onko kustannusten jako oikeudenmukainen ja heikentääkö se edelleen kuntien taloudellisia resursseja eikä mallina kannusta työllisyyden kuntakohtaiseen tehokkaaseen hoitoon.

- Kittilän kunta vastuukuntana antaa selvityksen kustannusten jakomallista. Vastuukunta esitti jäsenkunnille syksyllä 2023 kustannusten jakomalliksi, että työllisyyspalveluiden nettokustannukset jaetaan kuntien kesken sopimuksen mukaan seuraavasti: kustannuksista 50 % kohdennetaan sopijakuntien 18-64 -vuotiaiden suhteellisten osuuksien perusteella ja 50 % sopijakuntien työttömien (laaja käsite) suhteellisten osuuksien perusteella. Kittilän kuntaan on jatkettu kuntaan palkkatuella palkkaamista. Muonion kunnan käsityksen mukaan tästä kokonaisuudesta on voinut syntyä ns. valuvika rahoitukseen. Olisi kohtuullista tarkistaa tilannetta, ja tähänkin peilaten arvioida, tulisiko jo kokonaisarvion perusteella korjata vuonna 2025 aiheutunut kustannusvääristymä palkkatukien tosiasiallisella aiheuttamisperusteella.
- Vuodelle 2025 esitetyn lisämäärärahan kohdentamista palkkatukiin tosiasiallisten aiheuttamisperusteiden mukaisesti kunnittain.
- Kittilän kunta ottaa huomioon 22.9.2025 § 195 annetun lausunnon talousarvion 2026 osalta.
- Kittilän kunta kiinnittää valmistelussaan täsmällisempää huomiota jäsenkuntien antamien lausuntojen ja päätösten kirjauksiin.

Kokouskäsittely

Manu Friman ja Minna Back ilmoittivat olevansa esteellisiä (hallintolaki § 28.1) ja poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn ajaksi. Johanna Mikkola ja Mika Brännare olivat läsnä ja Henri Muotka toimi puheenjohtajana tämän asian ajan.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen.

Esteellisyys

Manu Friman ja Minna Back (hallintolaki § 28.1)

Tiedoksi

Kittilän kunta, Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue, Enontekiön kunta, Pellon kunta, Kolarin kunta, elinvoimapalvelut

Nähtävillä kunnan verkkosivuilla 17.10.2025 alkaen.

Otteen oikeaksi todistaa

17.10.2025

Katri Rantakokko
hallintojohtaja

Tiedoksianto asianosaiselle

Lähetetty sähköpostilla 17.10.2025.

Muutoksenhakukielto

§216

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)